

การพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกชุมชนบ้านไร่แสนสุข ตำบลคึมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ

นางสาวชนิพร ศรีระมาตร   รพ.สต.คึมใหญ่

โรคไข้เลือดออกเป็นโรคติดต่อที่เป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของประเทศมาหลายทศวรรษ และมีความจำเป็นต้องพัฒนาระบบการป้องกันและควบคุม ให้เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่การวิจัยเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกในระดับชุมชนทำการศึกษาในพื้นที่บ้านไร่แสนสุข ตำบลคึมใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ประกอบด้วยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชน จำนวน 50 คน ดำเนินการวิจัยโดยประยุกต์แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการแก้ปัญหาแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะเตรียมการ และระยะดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมโดยการสังเกต การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกในระดับชุมชนครั้งนี้มี 8 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ประชุมชี้แจง 2) คัดเลือกชุมชนนำร่อง 3) รับสมัครแกนนำ 4) ประชุมเชิงปฏิบัติการ 5) จัดเวทีประชาคมสุขภาพ 6) ดำเนินงานตามแผน 7) สรุปผลการดำเนินงาน 8) สะท้อนผลการดำเนินงาน และได้รูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกในระดับชุมชนที่เมืองคึมประกอบที่สำคัญคือ 1) การมีส่วนร่วมของเครือข่ายในทุกกระบวนการ (Participatoryin Processes) 2) การมีแกนนำที่เข้มแข็งในพื้นที่หรือชุมชน (Community Actors) 3) การใช้มาตรการทางสังคม (Social Measures Approach) 4) การสื่อสารทางสังคมอย่างต่อเนื่อง (Social Communication and Contributions) หรือเรียกว่า PC2SModel ซึ่งรูปแบบกาดำเนินงานที่พัฒนาขึ้นกล่าวส่งผลให้พื้นที่ มีกระบวนการดำเนินงานในการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออกในชุมชนที่เป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีการประเมินการปฏิบัติในการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (p-value < 0.05) โดยสรุป ปัจจัยความสำเร็จของการพัฒนารูปแบบการป้องกันโรคไข้เลือดออกในระดับชุมชนครั้งนี้คือ การที่ให้ภาคีเครือข่ายในชุมชนทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดำเนินงานทุกขั้นตอน การใช้กลไกทางสังคมมาประยุกต์ใช้กระบวนการ และการใช้แกนนำในพื้นที่ที่เข้มแข็งเป็นผู้ดำเนินงานเป็นหลัก

คำสำคัญ : รูปแบบการป้องกันโรค, โรคไข้เลือดออก, รูปแบบการพัฒนาในชุมชน